

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticoꝝ Specvlvm**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

De calendarum Januarij, & Vigiliæ earundem ritu, ac cultu. cap.xiii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

scribens, quomodo natalem suum, non lautis ac delicatis conuiujs & copotationibus, sed pijs orationibus & meditationibus in ecclesia celebrare debeat, egregie instruit, atque inter alia dicit: Natalem tuum prosequemur nostris orationibus, & tu nostri in tuis votis non obliuiscaris. Te noster spiritus comitabitur, tu quoque cum ingredieris secundum tabernaculum, quod dicitur sancta sanctorum, facito nostro more, vt nos quoq; tecum inducas cum spiritu. Adolens aureum illud thymiama cetero, nos ne intermiseris. Ipsum est enim quod in secundo tabernaculo est, de quo plena sapientie oratio tua, sicut incensum, dirigitur ad caelestia, &c. Episcopis lectu dignissima.

a *epist. 5. lib. 1.*

Postremo D. Ioan. Chrysostomus erudiens nos quomodo dies Dominicus & natalitia nostra a nobis celebranda sint. Iam, inquit, si nos natalitia celebramus, & multi libertinorum etiam eos dies, in quibus libertate donati sunt in magno habent honore, ita vt alij venerando tempus, conuiuia faciant, alij multa munera largiantur: quanto magis nobis dies ille obseruandus, que si quis natalitium totius humane nature appellet, haud abstrahat. Perditi enim eramus, & inuenti sumus: mortui eramus & reuiximus: inimici eramus, & reconciliati sumus. Spirituali autem honore hunc die venerari oportet, non conuiuando, non vinum profundendo, non ebrietati choreisque vacando, sed indigentes fratres liberalitate facili iuuando.

b *in Hom. de elemos.*

De Calendarum Ianuarij & Vigilia earundem ritu ac cultu.
CAP. XIII.

PRORÒ, quia Calendas Ianuarij, earumque vigiliam, conuiujs, copotationibus, strenis, tripudijs, cantilenis & alijs ad gentilium imitationem, ritibus coli & obseruari vidimus, quid de illarum celebratione & obseruatione sancti Patres statuerint & docuerint Christianis faciendum esse iam dicemus. In primis à S. Zacharia Papa statutum legitur: Si quis Calendas Ianuarij ritu paganorum colere, vel aliquid plus noui facere propter nouum annum, aut mensas cum lampadibus vel epulis in domibus preparare, & per vicos

c *Polyd. de rer. inuent. lib. 5. cap. 2.*

d *et si quis. 26. q. 7. Calendas Iann. ritu gentili no colenda.*

P iij & pla-

& plateas cātores & choros ducere præsumptio-
 thema sit. D. verò Augustinus^a: Non obseruetis
 dies, qui dicuntur Aegyptiaci, aut Calendas Iano-
 quibus cantilenæ quædam & comessationes, & ali-
 cem dona donantur, quasi in principio anni boni fru-
 gurio, aut aliquos menses & tēpora, aut dies & mē-
 aut lunæ solisque cursum: quia qui has & quales
 diuinationes, aut fata, aut auguria obseruat, aut
 aut consentit obseruātibus, inutiliter & sine causa
 gis ad sui damnationem, quàm ad salutem tendit.
 qui per quosdam numeros literarum & lunæ,
 Pythagoricam necromantiam ægorantium vitam
 mortem; vel prospera, vel aduersa futura inquitur
 qui attendunt somnialia scripta, & falsò Dario-
 mine intitulata; & sortes, quæ dicuntur sanctorum
 stolorum; & auguria auium; aut aliqua pro domo
 da; aut propter cōiugia copulanda; aut in collectione
 herbarum carmina dicunt; aut pythociola pro
 infirmitate scripta super homines & animalia
 præter symbolum & orationem Dominicam a-
 gicis falsitatibus & grandinariis tempestatibus.
 Qui autem talibus credunt, aut ad eorum domos
 tes, aut suis domibus introducunt, & interrogant,
 se fidem Christianam & baptismum preuaricari
 ad paganum & apostatam, id est, retro abeuntem,
 inimicum, iram Dei grauiter in æternum in curia
 ecclesiastica pœnitentia emendatus Deo reconciliatus.
 Dicit enim Apostolus^b: Siue manducatis, siue bibitis,
 siue aliquid aliud facitis, in nomine Domini
 Christi facite. His conuenienter addere licebit
 Isidorus in eandē scribit sententiam, dicens: In
 Calendarum Ianuariarum propter errorem gentium
 instituit Ecclesia. Ianus enim quidam princeps
 rum fuit, à quo nomen mensis Ianuarij nomen
 Quem imperiti homines, veluti Deum colentes, pœ-
 tionem honoris posteris tradiderunt, diem quoque
 scenis & luxuriæ sacrauerunt. Tunc enim miles
 nes, & quod peius est, etiam fideles sumentes
 monstruosas in ferarum habitu trāsformantur. In
 minco gestu demutati, virilem vultum effemina-

^a in c. non ob-
 seruetis. 25. q.
 7. Durand. in
 ratio. diuin. of-
 fic. lib. 6. cap. 15.
 in fin.

^b 1. Corint. 10.

^c lib. 1. de ec-
 clē. offic. cap.
 40.

Calende Ia-
 nuarij quomo-
 do à gentilibus
 cultæ.

nulli etiam de fanatica adhuc consuetudine, quibusdam ipso die obseruationum auguriis profanantur: perstre-
pant omnia saltantium pedibus, tripudiantium plausi-
bus, & quod his turpius est nefas, nexis inter se vtriusq;
sexus choris, inops animi, furens vino turba miscetur.
Proinde ergo sancti Patres, considerantes maximam
partem humani generis eodē die huiusmodi sacrilegiis
ac luxuriis insidere, statuerunt in vniuerso mundo per
omnes ecclesias publicum ieiunium, per quod agnosce-
rent homines intantum se prauē agere, vt pro eorum
peccatis necesse sit omnibus ecclesiis ieiunare.

De Albinus Flaccus Alcuinus suam de his Calendis
opinionem proferens a; Hæ Calendæ, inquit, secundum
dementiam gentilium potius dicendæ sunt cauendæ,
quàm calendæ. Ea siquidem tempestate (quādo iudices
præerat filiis Israël, hoc est, ante Samsonem) fuit qui-
dam princeps Gentilium in Italia, nomine Ianus, à quo
Ianuarius mensis postea nuncupatus est. Hunc verò Ia-
num imperiti homines, qui Deum non cognoscebant,
quasi Regem metuebāt, & pro Deo illum colere cœpe-
runt, duasque illi facies figurauēre, propter Oriētem &
Occidentem: nec non & quādam frontem appellauerunt,
id est, Ianum geminum, propter quatuor partes, seu ele-
menta quatuor, atque tempora quatuor. Sed cū hoc
facere, formabant potius monstrum, quàm Deum.
Vnde Numa post Romulum hunc esse primū mensē
anni voluit, tanquam bicipitis Dei mensē respicien-
tem, ac prospicientem transacti anni finem, futuriq;
initium: & Ianuarium vocatū, eò quod sit limes & ianua
anni. Vnde imperiti homines veluti Deū colentes, diē
ipsum multis spurcitiis sacrauerunt. Quidam mutabant
se in species monstruosas, in ferarumque habitus trans-
formabāt. Alij in scemineo gestu mutati, virilem vultū
effeminabant. Nec immeritò virilem fortitudinē non
habēt, qui in mulieris habitum transferunt: aliqui fana-
ticis auguriis profanabantur, perstrepebant saltando
pedibus, tripudiando plausibus: nonnulli ita auguria ob-
seruabant, vt focum de domo sua, vel aliud quodcunq;
beneficium, cuiquā petenti minimè tribuerent. Diabo-
licas etiam strenas & ab alijs accipiebant, & ipsi alia

P iiij trade-

*Ieiunium Cal-
end. Ianuarij
cur instituit.*

*a in lib. de di-
ni. offic. iij. de
Calend. Ianua.*

*Ianus cur bi-
frons & qua-
drifrons dica-
tur.*

Vide Durand. tradebant. Necnon etiam mensulas plenas ad man-
in ratio. diuin. candum tota nocte paratas habebant, credentes
offic. lib. 6. cap. Calend. Ianuarij per totum annum praestare possent
 25. quia his atque aliis miseris mundus vniuersus reple-
Ieiunij publici erat, statuit vniuersalis Ecclesia ieiunium publicum
origo Calend. die fieri, quatenus his calamitatibus auctor vniuersis
Ianuarij. imponeret. Sed quia Domino largiente, haec a seculis
 pro nihilo habentur, licet quantulacumque similes
 quod absit, adhuc lateant in feris hominibus, eni-
 men conamine prohibendae sunt atque pellendae
 enim aliud quicquam noui in istiusmodi Calend. praescri-
 mendum est, nisi quod & in aliis Calend. mensuris
 cepto quod octauae Dominicae cum eximio cultu
 brantur. Sed neque illud reticendum, quod dum
 die haec superstitiones diabolicae Romae agerentur
 dam S. Almachius, cum diceret: Hodie octauae
 minicae sunt, cessate ab his superstitionibus idcirco
 & sacrificiis pollutis, iubente Alypio urbis praefecto
 hac de causa interfectus est. Quo scelerato crimine
 tyrannidis exemplo pastores fortasse terribili ac
 videntur cessasse populum redarguere de praescri-
 ptionibus, & exhortari atque urgere ad
 ieiunij obseruationem: Atque hac ratione istud
 praecipuum prorsus in desuetudinem venisse praescri-
 & illas, si non omnes, saltem plerasque ad haec
 tempora perseverasse; nisi quod quae olim ipsis
 fieri solent, nunc aliqua eorum in illarum vigilia
 vespera & nocte praecedente fiant. Verum quae
 ethnici non tantum Ianuarij, sed etiam caeterorum
 suum Calendas variis inhonestis & indecentibus
 celebrare consueuerunt, idcirco haec generalis a
 no Papa promulgata fuit constitutio. Non haec
 quas obseruationes agere Calendarum, & ortis
 neque lauro, aut viriditate arborum cingere debent.
 Omnis enim haec obseruatio paganorum est.

Vincite igitur oro prauam & perniciosam con-
 dinem celebrandi Calendas Ianuarij, eiusque vigiliae
 & cogitate, quod non hoc solum graue est, quod
 sic colunt, sibi damnum & Dei indignationem affert
 sed & quod multis aliis scandalo sunt. Quippe hec

^a Macrobius, lib.
 1. Saturni, cap. 15.
^b c. non licet.
 26. q. 7.

gentiles & Iudæi videntes eos, qui quotidie in templo versantur, & sacra officia peragunt, talia facere, quomodo res nostræ religionis pro deceptionibus non habebunt? & non idem de omnibus nobis suspicabuntur? An non auditis beatum Paulum admonentem & consulentem clara voce? Absq; offendiculo estote? Deinde ne putetis de nostris tantum admonere, subdit: & Iudæis & Gentibus. Et tandem adjicit: & Ecclesiæ Dei. Nihil enim ita offendit, & nocet religioni nostræ, vt scandali an sãm prabere infidelibus. Nam quando vident aliquos e nostris virtute conspicuos, huius vitæ negotia & curas e sublimi cõtēnere, carnis desideria non sectari, multos ex ipsis malè habet: plerique admirantur & obstupefcunt, quod cum eiusdem naturæ nobiscum sint, non concedantur ipsis eadem. Denique quando vident paruum aliquod delictum nostrorum, statim linguam exacuunt simul contra nos omnes, & ex vnius delicto totum clerũ iudicant. Neque hoc contenti sunt, sed statim aduersus caput suum loquentes, eorum delicta etiã communem Dominum blasphemare audent, & putant vel amēta errorum suorum esse aliorum desideria & peccata. Quod autē hoc maxime periculosum sit his, qui blasphemiam occasionem præbent, audiamus prophetam clamantem, & ex persona Dei dicentem b: Væ vobis, quia propter vos nomen meum blasphematur in gentibus. Terribile hoc verbum est, & horrore plenum, Væ enim, hoc est, quasi lamentantis supplicium illos non euasuros. Porro sicut hos qui per suam negligentiam ac peccata causam illis præbent blasphemiam, tanta manet pœna ac condēnatio: ita e diuerso virtutum studiosis fit multarũ coronarum materia: quod docens Christus dicebat c: Luceat lux vestra coram hominibus, vt videãt opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cœlis est. Nam quem admodum illi delictis aliquorum offensi, linguã accunt contra Dominum nostrum: sic, inquit, si virtutem exercueritis, videntes vos homines, non vos tantũ laudabunt; sed cum viderint opera vestra lucentia, & factes vestras illustrantia, ad glorificandum patrem vestrum in cœlis prorumpent: cumq; hoc ab illis fit, rursum no-

a 1. Corint. 10.

b Isa. 52. Ezechiel. 36. Rom.

c Matth. 5. 6. quatuor. 12. 9.

P v

sum no-

sum nostræ retributiones augebuntur, & multa bona concedet Deus, eo quod ab illis laudetur. C

a Chrysof.
Hom. 7. in Ge-
nes.

Quomodo Vigilia Epiphaniæ celebranda sit.
CAP. XIII.

PRÆTEREA, deplorandum etiam mihi vigiliam Epiphaniæ in tantam venisse delatam & gentilitatem, quasi (vt sic loquar) vt non ritè acta, nisi vesperi creetur & inauguratur. Itur oppipara coena, incendantur multæ candelæ, norem & inaugurationem Regis, eoque bibentur ab omnibus discumbentibus, apertis & capitibus: Rex bibit. His, inquam, & aliis ritibus ac voluptatibus nisi traducatur vespera in noctem, non ritè vigilia ista celebrata creditur tum ieiunet, vel à coena absteineat, simulatque pietatis, & sanctitatis notatur & arguitur. O mores, ô, quàm procul à prima vigiliarum ieiunio, & earundem in ieiunium mutatione iam est. Refert Polydorus Vergilius ex Tertulliano ad uxorem: Morem fuisse statim ab initio religionis, vt, quia Seruator Christus nocturno tempore natus fuisset, sacerdotes nocturno tempore surgerent, canonicas canerent, ac profani similiter viri mulieres de media nocte surgerent, & dies, prædictas schales, agerent pernoctantes in templo, ibique & die coenæ Domini conuiuium concelebrarent. Dominicum conuiuium appellabant, vnaque coena frequenter coniuuaretur, vbi simul inopes cibo abundabantur. Hæc & huiusmodi sancti illi (vt D. Hieronymus ait) cecinerunt, fecerunt, ac scripta reliquerunt. eorum posteri paribus excitaremur ex exemplis, vt brandas etiam noctibus salutis nostræ excubiamus, nempe ex præcepto Domini fiebat, dicente suis discipulis: Sic non potuistis vna hora vigilare mecum, sed late & orate, vt non intretis in tentationem: spiritus enim promptus est, sed caro infirma. Et Propertius ipsum decantat: Media nocte surgebam, vt coena

b lib. 6. de in-
uen. rer. cap. 4.

c in serm. de
observat. vigi-
li.

d Matth. 26.
Mar. 14. Luc.
21.

e Psalm. 118.